

שפת האמנות החזותית : התבוננות וניתוח
The Language of Art: Principles of Visual Analysis

0821-1710-01

תרגיל, תשע"ה
2 ש"ס

שם המרצה : גילי שלום
דואר אלקטרוני : gilishal@post.tau.ac.il
שעות קבלה : לפי תיאום מראש

תיאור התרגיל:

פענוחה של יצירת האמנות, יהיו סגנונה ותקופתה אשר יהיו, מחייב ראשית כל ניתוח והבנה מדויקים של מאפייניה הצורניים. על אף הנטייה להפריד בין הדיון בצורה לבין העיסוק בתוכן ("סגנון" אל מול "איקונוגרפיה"), הראה מחקר תולדות האמנות כי הצורה הנה מרכיב תוכני בעל משמעות מרכזית בכל יצירת אמנות, המגדירה לא רק את 'סגנון' היצירה אלא במידה רבה גם את משמעויותיה. בעיה מרכזית בעיסוק בניתוח צורני הנה כי על אף שמלאכת הראיה הנה אוטומטית – כולנו רואים – ראייה כזו נוטה לפסוח על מידע רב אשר נחשף רק תוך התבוננות מתודית ושיטתית, ותוך ניתוח מסודר ומובנה של הצורות.

קורס זה מוקדש לפיכך ראשית כל לפיתוח מיומנויות ההתבוננות והניתוח הצורני. לאורכו ידונו באופן שיטתי המרכיבים הצורניים המרכזיים המבנים את היצירה – קו, דגם, צבע, חלל, קומפוזיציה, פרספקטיבה – באופן השוואתי ועל תקופתי – ויבחנו השפעותיהם של אלו ביצירות מגוונות. בנוסף לכך ידונו נושאים כגון טכניקות והשפעתן על היצירה, מימזיס לעומת הפשטה, נטורליזם וריאליזם. נושא נוסף אשר ידון בקורס הינו ניתוח איקונוגרפי – מקורותיהם הטקסטואליים והצורניים של דימויים, והשוואה בין דימוי חזותי לטקסט.

Deciphering the meanings of works of art, from any period or style, necessitates first of all an accurate analysis of their formal characteristics. Contrary to the tendency, sometimes natural, to separate between the discussion of forms and that of content, ("style" versus "iconography") the study of art history has shown that form is in fact a highly significant component of any work of art – and one which defines not only the style of the work but in many ways its meanings as well

A central problem of formal analysis however, is that we all see – almost automatically – yet that kind of seeing tends to neglect and ignore important information which is only

revealed through a methodical systematical observation and an organized analysis of form.

The course is thus dedicated first of all to develop the student's skills of observation and formal analysis. Throughout the course we will methodically discuss the central formal components of art works – line, color, pattern, space, composition – in a comparative manner, while examining their influence in diverse works of art from different periods. In addition, subjects such as the influence of techniques and of different materials will be evaluated, as well as issues such as naturalism/realism, mimetic/conceptual art. Another important part of the course will be dedicated to the principals of iconographical analysis – the identification of different images, their visual and textual origins, and the comparison between text and image.

דרישות הקורס:

נוכחות בשיעורים, השתתפות פעילה בדיונים במהלך השיעור, קריאת ספרות מחקר, כתיבת 2 תרגילים קצרים במהלך הקורס ותרגיל מסכם בסיומו. הנוכחות בשיעורים הינה חובה.

מרכיבי הציון הסופי:

60% מטלה מסכמת; 30% מטלות לאורך הקורס; 10% השתתפות בדיונים במהלך השיעור וקריאת ספרות מחקר שתקבע לאורך הסמסטר.

רשימת ספרות כללית:

אלברטי, ליאון בטיסטה. "על הציור." בתוך פרקים בתיאוריה של אמנות הרנסאנס והבארוק, עורך מ. ברש, 102-53. ירושלים: מאגנס, תשמ"ט.

בלס, גילה. הצבע בציור המודרני, תאוריה ופרקטיקה. תל אביב: רשפים, 1993.

בלס, גילה. וסילי קנדינסקי, שפת הציור, על בעיות צבע וקומפוזיציה. תל אביב: הוצאת דיונון, 2002.

ברש, משה. פרקים בתאוריה של אמנות הרנסאנס והבארוק. ירושלים: מאגנס, תשמ"ט.

ברש, משה. מחשבת האמנות בדורות האחרונים. ירושלים: מוסד ביאליק, 1984.

מישורי, אליק. תולדות האמנות: מבוא כללי. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2008.

מרקוס, רות. פיסול בקו וחלל. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2003.

סטורוק, ג'ון. סטרוקטורליזם. תל אביב: רסלינג, 2007.

פנופסקי, ארין. "איקונוגרפיה ואיקונולוגיה – הקדמה." בתוך מבוא כללי לתולדות האמנות, עורכת זיוה עמישי-מייזליש, 39–52. ירושלים: האוניברסיטה העברית, 1976.

קריגר, דן, גרפיקה אומנותית, תל-אביב: הוצאת ידיעות אחרונות, 2000.

קרייטלר הנס ושולמית. פסיכולוגיה של האמנות. תל אביב: ספריית הפועלים ואוניברסיטת תל אביב, 1980.

שפירו, מאיר. "סיגנון." בתוך מבחר מאמרים בתולדות האמנות. ערך והקדים מרדכי עומר, 4-21. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב 2003.

- Andrews, Lew. "Ordering Space in Renaissance Times: Position and Meaning in Continuous Narration." Word and Image 10 n.1 (1994): 84-94.
- Acton, Mary. Learning to Look at Paintings. Second Edition, London: Routledge, 2008.
- Arnheim, Rudolph. Art and Visual Perception: a Psychology of the Creative Eye. New Version Expanded and Revised, Berkeley: University of California Press, 1974.
- Eco, Umberto. "How Culture Conditions the Colors We See." In: On Signs, ed. M. Blonsky, 157-175. Oxford: Blackwell, 1985.
- Gage, John. Color and Meaning: Art, Science, and Symbolism. Berkeley: University of California Press, 2000.
- Nordenfalk, Carl. "Outdoors-Indoors: A 2000 Year Old Space Problem in Western Art." Proceedings of the American Philosophical Society. 117 n.3 (1973): 233-258.
- Kemp, Martin. The Science of Art: Optical Themes in Western Art from Brunelleschi to Seurat. New Haven: Yale University Press, 1990.
- Mitchell, W. J. T. Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation. Chicago, 1994.
- Panofsky, E. Studies in Iconology: Humanistic Themes in the Art of the Renaissance, New York, 1967.
- Rush, M. New Media in Late 20th Century Art. Thames & Hudson, London, 1999.
- Summers, David. "Form, Nineteenth Century Metaphysics and the Problem of Art Historical Description." In The Art of Art History, A Critical Anthology, ed. D. Preziosi, Oxford: Oxford University Press, 1998 :127-142.